

3. ÜNİTE

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGE STRATEJİSİ (1774-1914)

3.1. XVIII. YÜZYILDAN XX. YÜZYILA AVRUPA VE OSMANLI DEVLETİ

- 1.Aynalıkavak Tenkihnamesi (1779),
- 2.Kırım'ın Rusya tarafından ilhakı (1783),
- 3.Fransız İhtilali (1789),
- 4.Ziştovi Antlaşması (1791),
- 5.Yaş Antlaşması (1792),
- 6.Fransa tarafından Mısır'ın işgali (1798),
- 7.El-Ariş Antlaşması (1801),
- 8.Sırp İsyanı (1804),
- 9.Senedi İttifak (1808),
- 10.Bükreş Antlaşması (1812),
- 11.Viyana Kongresi (1815),
- 12.Rum İsyanı (1821),
- 13.Sudan'da Mısır-Osmanlı hâkimiyetinin kurulması (1821-1881),
- 14.Navarin Olayı (1827),
- 15.Edirne Antlaşması (1829),
- 16.Fransızların Cezayir'i alması (1830),
- 17.Kütahya Antlaşması (1833),
- 18.Hünkar İskelesi Antlaşması (1833),
19. Balta Limanı Antlaşması
20. Nizip Muharebesi (1839),
- 21.Tanzimat Fermanı (1839),
- 22.Londra Antlaşması (1840),
- 23.Londra Boğazlar Sözleşmesi (1841),
- 24.Kırım Savaşı (1853-1856),
- 25.İslahat Fermanı (1856),
- 26.Paris Antlaşması (1856),
- 27.Süveyş Kanalı'nın açılması (1869),
- 28Kanun-î Esasi'nin ilanı (1876),
29. Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878),
30. Ayastefanos Antlaşması (1878),
- 31.İngilizlerin Kıbrıs'ı işgali (1878),
- 32.Berlin Antlaşması (1878),
33. Fransızların Tunus'u işgali (1881),
- 34.Düyûn-ı Umûmiye İdaresinin kurulması (1881),
35. Üçlü İttifak'ın kurulması (1882),
- 36.İngilizlerin Mısır'ı işgali (1882),
37. Üçlü İtilaf'ın kurulması (1907),

- 38.II. Meşrutiyet'in ilanı (1908),
- 39.Bulgaristan'ın bağımsız olması (1908),
- 40.Girit'in Yunanistan tarafından işgali (1908),
- 41.Bosna-Hersek'in Avusturya Macaristan İmparatorluğu tarafından ilhakı (1908)
- 42.31 Mart Olayı (1909),
43. Trablusgarp Savaşı (1911),
44. Uşi Antlaşması (1912),
- 45.I.Balkan Savaşı (1912),
- 46.Londra Antlaşması (1913),
47. Bâbıâli Baskımı (1913),
- 48.II. Balkan Savaşı (1913),
- 49.Atina Antlaşması (1913),
- 50.İstanbul Antlaşması (1913)
- 51.Bükreş Antlaşması (1913)

3.2. OSMANLI TOPRAKLARINI PAYLAŞMA MÜCADELESİ

-1699 Karlofça Antlaşması'ndan sonra eski gücünü kaybeden Osmanlı Devleti'nin yerini Avrupa'da Rusya ve Avusturya almıştır.

-Fransız İhtilali ve Napoleon Savaşları'ndan sonra ise İngiltere, Fransa ve 1870'te siyasi birliğini sağlayan Almanya'nın da katılmasıyla Avrupa Devletleri Osmanlıların siyasetine karışmaya başlamışlardır.

Osmanlı Devleti'ni Paylaşma Projesi

-1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'yla Kırım'ı ele geçirme yönündeki engelleri aşan Rusya, Osmanlı toprakları üzerinde II. Catherine'nin (Katerina) genel olarak "Yunan (Grek) Projesi" olarak bilinen "Osmanlı topraklarının paylaşılma ve eski Bizans'ı yeniden canlandırılma" amacına yöneldi.

-Osmanlı Devleti'nin paylaşılmasını sadece II. Katerina değil Avusturya İmparatoru II. Joseph (Jozif) de istemiştir.

-Planlarını gerçekleştirmek için iki lider 1780'de Avusturya'da bir araya gelmiş ve aldıkları kararları imzalamışlardır.

Şark Meselesi (Doğu Sorunu)

-Şark Meselesi (Doğu Sorunu) diye kavramsallaşan "Osmanlı Devleti'nin ortadan kaldırılması ve topraklarının paylaşılması" anlayışı hızla uygulamaya geçirilmiştir. Bu zihniyet İngiltere ve Fransa'nın da ilgisini çekmiştir.

-Zaman içerisinde Avrupalı devletler, Osmanlı üzerinde siyasi ve ekonomik baskı kurulmuş, gayrimüslim halkların durumları istismar edilmiş ve bağımsızlık mücadeleleri desteklenmiştir.

-Şark Meselesi'nin ilk aşaması 1071 Malazgirt Savaşı ile başlamış ve 1683 II. Viyana Kuşatması ile sona ermiştir. Şark Meselesi'nin ikinci aşamasında ise Avrupa devletleri Balkanlardaki gayrimüslim unsurların bağımsızlıklarını kazanması için uğraşmış ve bunda da başarılı olarak Osmanlı Devleti'nin parçalanmasını hızlandırmış, Türkleri Anadolu'dan atma isteklerine Sevr Antlaşması ile ulaşmak istemişlerse de Türk milleti buna izin vermemiştir.

XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Büyük Güçler

- Osmanlılar, XIX. yüzyılın başlarında gerek iç gerekse dış meseleler nedeniyle büyük devletlerle sık sık karşı karşıya gelmiştir.
- Fransız İhtilali sonucunda çıkan karışıklıklar neticesinde Avrupa'da, Fransa'ya karşı bir cephe oluşmuştur.
- Fransa'nın, 1798'de Mısır'ı işgal etmesiyle Osmanlı için tehdit ve saldırının yönü kuzeyden Akdeniz'e kaymıştır.
- Osmanlı Devleti'nin dış siyasetinde, Napoleon'un 1798 Mısır Seferi'yle başlayan ve XIX. yüzyıl boyunca sürdürülen denge politikası takip edilmiştir.
- Osmanlı'nın giderek zayıflaması sonucunda ortaya çıkan denge politikası ile devlet, varlığını sürdürmek istemiştir.
- Rusya'ya karşı İngiltere, Fransa'ya karşı Rusya; İngiltere, Fransa ve Rusya üçlüsüne karşı ise Almanya denge unsuru olarak kullanılmıştır. Bu politika ile Osmanlı Devleti, Avrupa'nın büyük devletleri arasındaki çıkar çatışmalarından yararlanmışır.

Viyana Kongresi ve Uluslararası Sorunlar

- Fransız İhtilali sonucunda ortaya çıkan özgürlük ve milliyetçilik akımları Napoleon tarafından Avrupa kıtasına yayılmaya çalışılmıştır.
- Fransa'nın bu politikasına karşı Avrupalı diğer güçler birleşerek Fransa'yla savaşmıştır.
- Fransa'yı yenilgiye uğratan Avrupalı devletler, Viyana'da bir kongre toplamıştır.
- 1814'te toplanan Viyana Kongresi'nde alınan kararlar, 1815'te imzalanmış ve Avrupa'da yeni bir statü meydana gelmiştir.
- İngiltere, Avusturya, Rusya ve Prusya kendi çıkarları doğrultusunda Avrupa'nın siyasi haritasını ve güçler dengesini yeniden düzenlemiştir.
- Kongrede milliyetçilik ve özgürlük akımlarını önleyebilmek için bütün kralların bu akımlar karşısında dayanışma ve fiilî yardımlaşmalarını öngören Metternich (Meternik) sistemi kurulmuştur.
- Bu sistem çerçevesinde hareket eden ve topraklarında düzeni sağlamak için gerektiğinde baskı ve şiddet uygulamaktan çekinmeyen devletler, 1830-1848 İhtilallerinin çıkmasını engelleyememiştir.

Mora İsyanı ve Yunanistan'ın Kurulması

- Yunan bağımsızlık hareketi, Fransız İhtilali ile yayılan ulusçuluk akımı sonucunda ortaya çıkmıştır.
- 1814'te Rum tüccarlar, Rusya'nın Karadeniz'deki önemli liman şehri Odesa'da Filiki Eteria (Dostluk Cemiyeti) adıyla gizli bir örgüt kurmuştur.
- Bu örgüt Yunan bağımsızlığı için çalışmaya başlamıştır.
- 1821'de önce Eflâk ve Boğdan'nın ardından Mora'da Yunan İsyanları çıkmıştır.
- Mora İsyanı'nı 1824'te Mısır'da Düzenli ordusu ve güçlü bir donanması olan Kavalalı Mehmet Ali Paşa olan, Girit ve Mora valiliklerinin de kendisine verilmesi koşuluyla isyanı bastırmayı kabul etmiştir.
- Osmanlı-Mısır kuvvetlerinin isyanı bastırması üzerine İngiltere, Rusya ve Fransa; Osmanlı Devletine karşı 1827 yılında Londra Protokolü'nü imzalamıştır.
- Bu üç devlet, isyancılarla Osmanlı Devleti arasında bir ateşkes antlaşması imzalanmasını istemişler ve Yunan devletinin kurulacağını bildirmişlerdir.
- Osmanlı Devleti bu kararları tanımayınca 20 Ekim 1827'de Navarin'deki Osmanlı-Mısır donanması; İngiliz, Fransız ve Rus donanması tarafından bir baskınla imha edilmiştir.
- Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın oğlu olan İbrahim Paşa 1828'de Mora'dan çekilmiş ve Rusya, Osmanlı Devleti'ne karşı savaş açmıştır.

-Avrupalı devletler Osmanlı Devletine karşı verdikleri sözü yerine getirmeyip monarşileri korumada tutarsız davranmışlardır.

1827-1829 Osmanlı-Rus Savaşı'nda, Ruslar Osmanlı ordusunu mağlup ederek Edirne'ye kadar ilerlemiştir. Sonuçta iki devlet arasında 1829'da Edirne Barış Antlaşması imzalanmış ve bağımsız Yunan devleti kurulmuştur.

-Mora İsyanı, Balkanlarda yaşayan diğer milletlerin ayaklanmalarına örnek olmuştur.

Kırım Savaşı (1853-1856) ve Paris Konferansı (1856)

-Osmanlı Devleti ile Rusya arasında Kırım Savaşı (1853-1856) yaşanmıştır.

-Rusya'nın Boğazlara açılma isteği ve Osmanlı Devleti'nin topraklarına göz dikmesi, İngiltere ve Fransa'nın çıkarlarına dokunmuş ve Avrupalı güçler, Osmanlı Devleti'nin yanında yer alarak Rusya'ya karşı bir Avrupa bloğu oluşturmuştur.

-Rusya'nın Kutsal Yerler Sorunu'nu bahane ederek başlattığı savaşta, Rusya yenilmiş ve 1856 Paris Antlaşması imzalanmıştır.

-Paris Antlaşması'yla Osmanlı Devleti ilk kez Avrupa devletler hukukuna dâhil edilmiş ve topraklarının bütünlüğü büyük devletlerin garantisi altına alınmıştır.

-Balkanlarda Eflâk, Boğdan ve Sırbistan topraklarındaki yönetimler; Paris Barış Konferansı'na katılan devletlerin ortak garantisi altına alınmıştır. Bu şekilde Rusya'nın güneye inme politikası engellenmek istenmiştir.

-Osmanlı Devleti, Paris Antlaşması ile savaştan önceki sınırlarına dönmüş ve Rus tehlikesinden bir müddet kurtulmuştur.

-Islahat Fermanı'nın antlaşmada yer almış ve bu durum Osmanlı Devleti'nin aleyhine olmuştur.

-Büyük Avrupa devletleri, bu fermanla Osmanlı Devleti'nin iç işlerine müdahâle edebilecekleri yeni bir kapıyı önceden açmışlardır.

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi)

-Sıcak denizlere inmek isteyen Rusya, Osmanlı'nın Avrupa'daki topraklarını ve İstanbul'u ele geçirmeyi amaçlamıştır.

-1853 Kırım Savaşı'nın intikamını da almak isteyen Rusya, Panslavizm siyasetiyle Balkanlardaki Slav ahali üzerinde faaliyetlerini artırarak sürekli Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmıştır.

-Rusya Balkanlarda, Bosna-Hersek ve Bulgar isyanlarını teşvik etmiş ve Sırbistan ile Karadağ'ı Osmanlı Devleti'ne karşı savaşa kıskırtmıştır.

-Balkanlardaki bu sorunların Osmanlı ordularının galibiyetiyle sonuçlanması üzerine olaylara diplomatik yollardan bir çözüm bulmak isteyen İngiltere, Fransa, Rusya, Almanya, Avusturya ve İtalya; Haliç'te bulunan Bahriye Nezaretinde 23 Aralık 1876'da İstanbul (Tersane) Konferansı'nı düzenlemiştir.

-Rus elçiliğinde belirlenen İstanbul Konferansı'nda alınan kararlar Osmanlı Devleti'ne bildirilmiştir.

-Osmanlı Devleti'nin istiklaline ve toprak bütünlüğüne aykırı olan teklifler, Bâbıâli'de kurulan bir genel mecliste müzakere edildikten sonra reddedilmiştir. Bunun üzerine Rusya, 1877'de Osmanlı Devleti'ne karşı savaş ilan etmiştir.

-Rûmî takvime göre 1293 yılına rastladığı için bu savaşa 93 Harbi denmiştir.

-93 Harbi'nde Osmanlılar, Kafkasya ve Tuna olmak üzere iki cephede savaşmak zorunda kalmıştır.

-Osmanlı Devleti, Doğuda Kafkasya'da, Ahmed Muhtar Paşa komutasındaki sınırlı sayıda askerle mücadele etmiştir.

-Ruslar Doğubeyazıt, Ardahan, Kars ve Erzurum Ruslar tarafından işgal edilmiştir.

-Nene Hatun ve diğer Erzurumlu vatandaşlar, Aziziye Tabyası'nı Ruslara karşı büyük bir cesaretle savunmuştur.

-93 Harbi'nde Batıda Balkanlardaki muharebelerde Rus birlikleri Osmanlı ordusunu Plevne'de abluka altına almıştır.

-145 gün Plevne'yi savunan Gazi Osman Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu, Rus ve Romen orduları karşısında 10 Aralık 1877'de başarısız olmuştur.

- Plevne'nin düşmesinden sonra Sırp da Osmanlılara karşı saldırıya geçmiştir.
- Rus orduları Edirne ve Silivri'yi de alarak Ayastefanos'a (Yeşilköy) kadar ilerlemiştir.
- 3 Mart 1878'de İstanbul'da Ayastefanos Antlaşması imzalanmıştır.
- Panslavizm'in bir zaferi sayılan bu antlaşmayla Rusya bölgede çok avantajlı bir duruma gelmişti.
- Avrupa'daki dengenin Rusya lehine bozulduğunu gören Avusturya, İngiltere, Fransa ve Almanya bu antlaşmaya karşı çıkarak Berlin'de uluslararası bir konferans toplanmasını sağlamıştır.
- Ayastefanos Antlaşması, Sevr Antlaşması gibi kâğıt üzerinde kalan bir antlaşma olmuştur.

Berlin Kongresi

- Avrupalı güçlerin baskısı sonucunda Ayastefanos Antlaşması'nın yeniden düzenlenmesi için Berlin'de bir konferans toplanmıştır.
- Kıbrıs'ın idaresini İngiltere'ye bırakan Osmanlı Devleti, Rusya'yı yola getirmek için İngiltere'ye güvenmiştir.
- Osmanlı Devleti, Rusya, İngiltere, Almanya, Fransa, Avusturya-Macaristan ve İtalya'nın katılımıyla toplanan konferans sonunda Berlin Antlaşması imzalanmıştır.
- Berlin Kongresi'nde sadece Ayastefanos Antlaşması'na yeni bir şekil verilmekle kalmamış, bozulan Avrupa güçler dengesinin yerine yeni güçler dengesi kurulmuştur.
- 1856 Paris Antlaşması'nda kabul edilmiş olan "Osmanlı topraklarının bütünlüğüne saygı ilkesi" Berlin Kongresi'nde yer almamıştır.
- Osmanlı Devleti'nin, Bosna-Hersek'te ve Kıbrıs'taki egemenliği kalkmıştır.

Berlin'de Ermeni Meselesi

- Rusya, önce Ayastefanos ardından da Berlin Antlaşması'yla Ermeniler lehinde kazanımlar elde etmiştir. Böylece Ermeni Meselesi, uluslararası bir sorun olarak ortaya çıkmıştır.
- Berlin Antlaşması'yla Ermeniler'e bağımsızlık yolunu açmayı planlanmıştır.

Berlin'de Makedonya Sorunu

- 1878 Berlin Kongresi'nden sonra Bulgaristan, Makedonya Sorunu'nu uluslararası bir sorun hâline getirmeye çalışmıştır.
- Avrupalı devletler de bu sorunu, Şark Meselesi'nin bir parçası olarak görmüştür.
- Makedonya, XIX. yüzyılın ilk yıllarından itibaren milliyetçilik akımının etkisiyle Osmanlı Devleti'nin ve Avrupa'nın en sorunlu bölgesi hâline gelmiştir.
- 1912 yılında Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ; Osmanlı Devleti'ne karşı Balkan Birliği'ni oluşturmuştur.
- Bu birlik Balkanlardaki Osmanlı egemenliğine son vermeyi amaçlamış ve 1912'de Osmanlı Devleti'ne karşı savaş açmıştır.

Siyasi Birliklerini sağlayan Almanya ve İtalya

- 1853 ile 1871 yılları arasında Avrupa diplomasisi üç büyük olay etrafında şekillenmiştir. Bunlar; Kırım Savaşı, İtalya ve Almanya'nın siyasi birliklerini kurmaları olmuştur.
- Piyemonte, 1859 yılında Avusturya'yı mağlup ederek 1870'te İtalyan birliğini sağlamıştır. Siyasi birliğini kurduktan sonra İtalya, sömürgecilik hareketlerine başlamış ve kısa zamanda Avrupa politikasında söz sahibi devletlerden birisi olmuştur.

-Otto von Bismarck (Otto fon Bismâk) 1864'te Danimarka'ya, 1866'da Avusturya'ya ve 1870-1871'de Fransa'ya karşı kazandığı savaşlarla Alman siyasi birliğini sağlamayı başarmıştır.

-Prusya'nın Fransa'yı Sedan'da yenmesi ve Alsace-Lorraine'i (Alsas-Loreyn) ele geçirmesi sonrası kurulan Alman siyasi birliğine diğer Alman devletleri de siyasi ve ekonomik sebeplerle katılmıştır.

-Prusya Kralı I. Vilhelm ise Alman imparatoru olmuş ve Almanya, Avrupa'daki siyasi dengeleri çok derinden etkilemiştir.

-Almanya, Avrupa'nın kuvvetli devletlerinden biri olarak sömürgecilik hareketlerine girişmiş ve Avrupa'da devletlerarasında bloklaşma başlamıştır.

Üçlü İttifak ve Üçlü İtilaf Oluşumları

-Avrupa'daki devletler, I. Dünya Savaşı'ndan önce çıkarları doğrultusunda birbirleri ile yakınlaşmaya ve bloklar oluşturmaya başlamıştır.

-Avusturya-Macaristan ve İtalya, çıkarları doğrultusunda Almanya ile 1882'de yakınlaşarak anlaşmış ve bu birlikteliğe Üçlü İttifak (Bağlaşma Devletleri) adı verilmiştir.

-Bağlaşma Devletleri'ne karşı İngiltere, 1904'te Fransa ile 1907'de de Rusya ile bir sözleşme yapmıştır. Böylece İngiltere, Fransa ve Rusya arasında Üçlü İtilaf (Anlaşma Devletleri) meydana gelmiştir.

3.3. MEHMET ALİ PAŞA'NIN GÜÇ KAZANMASI

-Fransa, İngiltere ile giriştiği rekabette 1798'de İngiliz güçlerini Hindistan'da yok etmeyi amaçlamış ve bunun için önce Mısır'ın işgal planını yürürlüğe koymuştur.

-Mısır'ı alarak Süveyş Kanalı üzerinden Hindistan'a ticaret yapmayı hedefleyen Fransa, Yedi Yıl Savaşlarıyla kaybettiği sömürgeleri de Mısır'ı işgal ederek telafi etmek istemiştir.

-Bu hedefler doğrultusunda Napoleon komutasında harekete geçen Fransız ordusu, İskenderiye ve Kahire'yi ele geçirerek Mısır'ı işgal etmiştir.

-Napoleon'un Mısır'ı işgaliyle unutulmaya yüz tutmuş olan Doğu Akdeniz Havzası tekrar dünya gündemine girmiştir.

-Cezzar Ahmet Paşa komutasındaki Osmanlı birlikleri karşısında başarısız olan Napoleon, Mısır'a dönmek zorunda kalmıştır.

-İngilizlerin Süveyş'e çıkması üzerine Fransızlar Mısır'ı boşaltmak zorunda kalmıştır. Mehmet Ali Paşa, Mısır'ı Fransız işgalinden kurtarmak için 1799 yılında Kavala'dan gönderilen seçme askerlerin başında Kahire'ye gelmiştir.

-Fransızların Kahire'yi boşaltmasından sonra kısa sürede buradaki başıbozuk askerleri yönetimi altına alan Kavalalı Mehmet Ali Paşa, bu askerlerin komutanı olmuştur.

-Mehmet Ali Paşa, Mısır'da kendi otoritesini kurmayı başarmış ve bu nedenle 1805'te buraya vali olarak atanmıştır.

-Mehmet Ali Paşa'nın Mısır'da giderek güç kazanması, Osmanlı yönetimini rahatsız etmiştir. Bu nedenle Selanik ve Kavala valiliklerine tayin edilen Mehmet Ali Paşa bunu kabul etmeyerek Mısır'da kalmıştır.

-Mehmet Ali Paşa, Osmanlı Devleti'nin bir türlü sonuçlandıramadığı Hicaz'daki Vehhabi İsyanı'nı 1818'de bastırarak hac yolunu açmış ve İslam dünyasında saygınlık kazanmıştır.

-Osmanlı Devleti, Mehmet Ali Paşa'ya Hicaz ve Habeş valiliklerini de vermiştir.

-Mehmet Ali Paşa, 1822'de Sudan'da hâkimiyet kurmuştur.

-Sultan II. Mahmud, Mora İsyanı'nı bastıramayınca Girit ve Mora valilikleri karşılığında Mehmet Ali Paşa'dan yardım istemek durumunda kalmıştır. Bu ise Mısır valisinin nüfuzunun daha da artmasına neden olmuştur.

Vehhabilik Hareketi

-Vehhabilik; XVIII. yüzyılın ortalarında, Suudi Arabistan'ın Necd Bölgesi'nde yeni bir dinî akım olarak ortaya çıkmıştır.

- Vehhabilik, Muhammed b. Abdülvehhâb tarafından kurulmuş ve genel olarak tasavvufu, bidat olarak görmüştür.
- Suudiler, Abdülvehhâb'ın vefat ettiği 1792 yılına kadar geçen sürede, Riyad'da hâkimiyet kurmuştur.
- XIX. asrın ilk yıllarından itibaren Suudi-Vehhabi ittifakı; kuzeyde Irak ve Suriye, güneyde Umman ve batıda Hicaz topraklarına doğru yayılmaya başlamıştır.
- 1824'te Suud ailesi, Riyad'ı geri alarak merkez yapmış ve Suudi Emirlik'i yeniden kurmuştur.

3.4. OSMANLI-RUSYA REKABETİ (1768-1914)

- Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyıldan itibaren çatıştığı Habsburglar ve Safevilerin yerini, XVIII. yüzyılın başından itibaren Rusya almıştır.
- XVIII. yüzyıldan itibaren Rusya, sıcak denizlere inme politikasını uygulamıştır.

Boğazlar Sorunu

- 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'yla Rusya'ya ve diğer Avrupalı devletlere Boğazlardan ticari geçiş hakkı vermek zorunda kalmıştır. Böylece Rusya, ilk defa Karadeniz'e çıkma ve serbestçe ticaret yapma hakkı elde etmiştir.
- Rusya'ya verilen bu haklar nedeniyle Karadeniz "Türk Gölü" olma özelliğini kaybetmiş ve Boğazlar artık devletlerarası hukukun konusu olmaya başlamıştır.
- Napoleon'un 1798'de Mısır'ı işgal etmesi üzerine Rus savaş gemileri ilk defa Boğazlardan serbestçe geçmiş ve Akdeniz'e açılarak Osmanlı Devleti ve İngiltere'yle beraber Fransa'ya karşı savaşmıştır.
- Osmanlı Devleti, İngiltere ile 1809'da imzaladığı Kal'a-i Sultaniyye (Çanakkale) Antlaşması'yla barış zamanında Boğazların yabancı savaş gemilerine kapatılacağını İngiltere'ye kabul ettirmiştir.
- Boğazlar üzerinde üstünlük sağlamaya ve söz sahibi olmaya çalışan Rusya, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın isyanı ile gelişen Mısır Meselesi'ni kendi hedefleri doğrultusunda kullanmasını bilmiştir.
- Mehmet Ali Paşa İsyanı'nda Rusya'nın İstanbul Boğazı'ndan geçerek Osmanlı Devleti'ne yardım etmesi ve Mehmet Ali Paşa'nın durdurulması nedeniyle İngiltere, Mısır Sorunu'yla ilgilenmeye başlamıştır.
- II. Mahmud Dönemi'nde Mehmet Ali Paşa ile 1833 Kütahya Antlaşması imzalanmış ve devleti tehdit eden tehlike geçici olarak önlenmiştir.
- Osmanlı Devleti ile Rusya arasında 1833 yılında Hünkâr İskelesi Antlaşması imzalanmıştır. Rusya, Boğazlardan gelecek bir tehlikeye karşı korunmuş ve Boğazların kontrolünde söz sahibi olmuştur.
- Avrupa devletler, Hünkâr İskelesi Antlaşması'na büyük tepki göstermiştir.
- 1839'da Osmanlı ordusu Nizip Savaşı'nda Mısır kuvvetlerine mağlup olmuştur.
- Mehmet Ali Paşa'ya İstanbul yolunun tekrar açılması, Hünkâr İskelesi Antlaşması gereği Rusya'nın Boğazlara inerek Osmanlı Devleti'ni koruma hakkını kullanmaya kalkışmasını da beraberinde getirmiştir. Bu durum üzerine İngiltere harekete geçerek Londra'da bir konferans toplanmasını sağlamıştır.
- Bu konferansa İngiltere, Osmanlı, Avusturya, Fransa, Rusya ve Prusya katılmıştır.
- Konferans sonunda imzalanan 1840 Londra Antlaşması'yla Mehmet Ali Paşa'ya Mısır valiliği verilmiş ve Mısır Meselesi çözülmüştür.
- Mısır Meselesi halledildikten sonra Hünkâr İskelesi Antlaşması'nın süresinin de dolması üzerine Londra'da Boğazlar Konferansı toplanmıştır.
- Konferansa katılan İngiltere, Fransa, Rusya, Avusturya ve Prusya temsilcileri arasında 1841 Londra Boğazlar Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmayla Osmanlı Devleti'nin barış zamanında Boğazları yabancı savaş gemilerine kapalı tutması kabul edilmiştir.

Reval Görüşmeleri ve Balkanlar

-İngiltere Kralı VII. Edward (Edvird) ile Rus Çarı II. Nikola (Nikola) 1908'de Reval Limanı'nda bir araya gelerek Makedonya ve Boğazlar Sorunu ele alınmıştır.

-Osmanlı Devleti'nin meşrutiyeti ikinci defa ilan etmesindeki en büyük dış etken Reval Görüşmeleri olmuştur.

-II. Meşrutiyet'in ilanından sonra Bulgaristan, Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetinden çıkmıştır. Balkanlarda Osmanlı Devleti egemenliğinde sadece Arnavutluk ve Makedonya kalmıştır. Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki bu son toprakları da Balkan devletlerinin hedefi hâline gelmiştir.

-I. Balkan Savaşı'nın çıkmasında Rusya'nın takip ettiği Panslavizm politikası ve Balkanları paylaşma konusunda Rusya ile Avusturya arasında yaşanan rekabet de etkili olmuştur.

-Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp'ta İtalya ile savaştığı sırada Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ birleşerek 1912 yılında Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmiştir.

-I. Balkan Savaşı'na hazırlıksız bir şekilde giren Osmanlı ordusu, Balkan devletleri karşısında bütün cephelerde yenilgiye uğramıştır.

-Arnavutluk da bağımsızlığını ilan etmiştir.

-Avrupalı devletlerin araya girmesiyle Londra Barış Konferansı toplanmıştır.

-I. Balkan Savaşı, 30 Mayıs 1913'te imzalanan Londra Antlaşması'yla sona ermiştir.

-Londra Antlaşması sonrası Bulgaristan'ın savaştan büyüyük çıkması diğer Balkan devletlerini endişeye düşürmüştü ve II.Balkan Savaşı'nın çıkmasına neden olmuştur.

-Yunanistan ve Sırbistan'ın ittifak yapması üzerine Bulgaristan, 29 Haziran 1913'te Yunanistan ve Sırbistan'a savaş açmıştır.

-Bulgaristan'dan Dobruca'yı isteyen Romanya da savaşa girmiştir.

-Bulgar kuvvetlerinin zor duruma düşmesinden istifade eden Osmanlı Devleti de Edirne almıştır.

-Tüm cephelerde mağlup olan Bulgaristan barış istemiş ve 1913'te Osmanlı Devleti ile Bulgaristan arasında İstanbul Antlaşması imzalanmıştır.

-Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasında 1913'te Atina Antlaşması imzalanmış ve buna göre Osmanlı Devleti Girit'in Yunanistan'a ait olduğunu resmen kabul etmiştir.

I. Dünya Savaşı Öncesi Osmanlı Devleti'nin İttifak Arayışları

-Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı 1913'te İngiltere'ye ittifak teklifi yapmış İngiltere çıkarları açısından bunu kabul etmemiştir.

-1914'te Dâhiliye Nazırı Talat Bey, Rusya ile bir ittifak arayışı da olumsuz sonuçlanmıştır.

-Osmanlı Devleti, Almanlarla gizli ittifak antlaşmasını imzaladıktan sonra genel seferberlik ilan edince bundan en çok Ruslar rahatsız olmuştur.

-Osmanlı Devleti; Rusya ve İngiltere'ye karşı Fransa'nın desteğini almaya çalışmıştır. Bu amaçla Cemal Paşa, Fransa-Türkiye Dostluk Cemiyetinin kuruluşuna önderlik etmiş ve 1914'te Fransa'ya gitmiş ancak Fransa, ittifak konusunda tek başına bir şey yapamayacağını ve bu konuyu müttefikleriyle de müzakere etmeleri gerektiğini belirterek Cemal Paşa'ya olumsuz yanıt vermiştir.

-Almanya ile Osmanlı Devleti arasında II. Abdülhamid Dönemi'nden itibaren iyi ilişkiler kurulmuştur.

-Alman İmparatoru II. Wilhelm, Balkanlarda Rusya'ya karşı Avusturya'nın her türlü desteğe ihtiyacı olduğunu ve bu nedenle Osmanlı Devleti'nin önemli olduğunu vurgulamıştır.

-Sadrazam Said Halim Paşa, 28 Temmuz 1914'te Rusya'ya karşı Almanya'yla gizli bir ittifak yapmak istediklerini ve bununla Üçlü İttifak'a dâhil edilmeyi beklediklerini bildirmiştir.

-Almanya ile Osmanlı Devleti arasında 2 Ağustos 1914'te ittifak antlaşması imzalanmıştır.

